

Małgorzata Karczewska, Maciej Karczewski

Załuskie Kościelne, st. 1, uroczysko
Maczugi, gm. Brańsk, woj.
białostockie, AZP 45-84/13

Informator Archeologiczny : badania 31, 164-165

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W trakcie badań odkryto następujący układ nawarstwień:

warstwa nr 1:

ziemia zepchnięta spychaczem w trakcie niwelacji terenu przeprowadzonej kilka lat temu, w trakcie budowy zakładu; warstwa o grubości 0,40-0,60 m zalegająca na całej powierzchni wykopu; niejednolita, barwy czarnobrunatnej, z narzuconymi śmieciami (m.in. śladami wcześniejszej, współczesnej zabudowy tego miejsca)

warstwa nr 2:

zhumsowana, czarnobrunatna -warstwa bagienna, zalegająca na całej powierzchni wykopu, o miąższości 0,40/0,50 m /w niektórych partiach silnie zniszczona przy niwelacji terenu - do kilku cm grubości/

warstwa nr 3:

głina calcowa zalegająca pod warstwa nr 2, z wodą podchodzącą już na głębokości 1,40 m pod współczesną powierzchnią; barwy żółtej i żółtobrazowej; występująca 0,70-1,00 m poniżej aktualnej powierzchni ziemi.

Wszystkie badane warstwy były silnie nasiąknięte wodą. Nie stwierdzono (poza materiałami powierzchniowymi) żadnych zabytków, obiektów ani warstw archeologicznych.

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań można stwierdzić, że na badanym obszarze uchwycono południowo-wschodni skraj stanowiska archeologicznego, to jest brzeg obniżenia zapewne zabagnionego i wypełnionego wodą, do którego osada kultury przeworskiej zapewne dochodziła od północnego zachodu (jedynym tego śladem może być fragment grubociennego naczynia glinianego tej kultury znaleziony na powierzchni warstwy nr 1).

Ustalono, że teren przeznaczony pod planowaną inwestycję znajduje się w strefie poza badanym stanowiskiem, zajmując dawne zabagnione obniżenie terenu, gdzie nie wkraczało ówczesne osadnictwo.

Badania zakończono.

Wyszembork, st.V, gm. Mrągowo, woj. olsztyńskie – patrz: wczesna epoka żelaza

WYTYCZNO, st. 5, gm. Urszulin, woj. chełmskie, AZP 73-88/3

- obozowisko mezolityczne
- osada kultury amfor kulistych (neolit)
- osada kultury trzcinieckiej(?) (wczesna epoka brązu)
- osada kultury łużyckiej (późna epoka brązu-okres halsztacki)
- osada kultury pomorskiej(?) (wczesna epoka żelaza)
- materiały typu Werbkowice, grupa czerniczyńska (młodszy okres przedrzymski)
- materiały typu Dorohusk (okres wpływów rzymskich)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w lipcu przez mgr. mgr. Teresę i Wojciecha Mazurków (Muzeum Okręgowe w Chełmie). Finansowane przez PSOZ. Piąty sezon badań. Przebadało powierzchnię 600 m².

Odnotowano warstwę kulturową o miąższości do 20 cm, materiał ceramiczny, głównie z młodszego okresu przedrzymskiego; odsłonięto 29 obiektów z młodszego okresu przedrzymskiego. Ślady kultury przeworskiej datować można na fazy A₁-A₂ młodszego okresu przedrzymskiego. Natrafiono także na w całości zachowany kubek z obiektu 222 o cechach kultury zarubinieckiej.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Chełmskim w Chełmie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowowschodniej”, t. III, s. 93-97.

Badania będą kontynuowane.

ZAŁUSKIE KOŚCIELNE, st. 1, uroczysko Maczugi, gm. Brańsk, woj. białostockie, AZP 45-84/13

- ślady osadnictwa pradziejowego
- ślady osadnictwa z późnej epoki brązu

- cmentarzisko kurhanowe kultury wielbarskiej (późny okres wpływów rzymskich)
- płaskie cmentarzisko szkieletowe (późne średniowiecze lub okres nowożytny)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 14 do 20 września przez mgr. mgr. Małgorzatę Karczewską i Macieja Karczewskiego (Pracownia Dokumentacji i Konserwacji Zabytków). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 26 m².

Wykonano dokumentację północnego profilu piaskowni, oraz wyeksplorowano wykop I, zlokalizowany na południowym skraju kurhanu. Cmentarzisko tworzy 14 kurhanów. Eksploracją objęto południową, zniszczoną przez piaskownię część kurhanu 12. Wymiary zachowanej części kurhanu: średnica północ-południe 29 m, wschód-zachód 26 m, wysokość nasypu 1,5 m. Na profilu piaskowni zarejestrowano środkową oraz wschodnią część nasypu. Kurhan usypany został na warstwie ciemnożółtego, drobno- i średnioziarnistego piasku. Nasyp płaszcz kurhanowego tworzyły trzy warstwy. Od powierzchni darni do około ½ - ⅔ wysokości kurhanu — warstwa szarozółtego, drobnoziarnistego piasku, wypełniająca w części środkowej nasypu wkop sięgający do stropu warstwy calca archeologicznego. Poniżej, we wschodniej części, na całej przestrzeni profilu, nasyp kurhanu tworzył żółtoszary, drobnoziarnisty piasek. W zachodniej części profilu, między warstwą żółtoszarego, drobnoziarnistego piasku a warstwą calca archeologicznego, zalegała warstwa żółtego, drobnoziarnistego piasku z wtrętami piasku barwy czarnej i węglami drzewnymi. W centralnej i zachodniej partii profilu, w dolnej części wypełniska wkopu i na jego obrzeżach, znajdowały się różnej wielkości kamienie polne, tworzące skupisko o średnicy 5,5 m — prawdopodobnie pozostałość zniszczonego jądra kurhanu. W luźnym piasku przy skupisku kamieni natrafiono na pojedyncze fragmenty ceramiki o chronologii pradziejowej i nowożytnej. W wykopie I pod warstwą darni zalegała jednolita warstwa żółtoszarego, drobnoziarnistego piasku. Odsłonięto w niej pojedyncze, różnej wielkości kamienie polne, pochodzące z mocno zniszczonego płaszcz kurhanu. Spąg warstwy nasypu kurhanu odsłonięto na głębokości od 30 do 44 cm poniżej stropu warstwy darni. Na poziomie tym odsłonięto część szkieletu ludzkiego z grobu I, zniszczonego przez piaskownię. Zarys jamy grobowej był nieczytelny. Zachowała się w nim część prawej strony szkieletu bez czaszki. Zmarły ułożony był w pozycji wyprostowanej na wznak, z głową skierowaną na zachód, z prawą ręką zgiętą w łokciu i dłonią ułożoną na wysokości klatki piersiowej. W warstwie próchnicy, w obrębie całego wykopu, natrafiono na łuszczeń i łuszczkę krzemienią oraz nieliczne fragmenty ceramiki datowanej na późną epokę brązu, okres wpływów rzymskich i średniowiecze. Analogiczne zabytki, poza ceramiką datowaną na późną epokę brązu, odnaleziono też w nasypie płaszcz kurhanu i w wypełnisku jamy grobowej grobu I.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Dziale Archeologii Państwowego Muzeum w Białymstoku.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Biuletynie Konserwatorskim Województwa Białostockiego”.

Badania nie będą kontynuowane.

Załuskie Kościelne, st. 11, gm. Brańsk, woj. białostockie - patrz: środkowa i późna epoka brązu